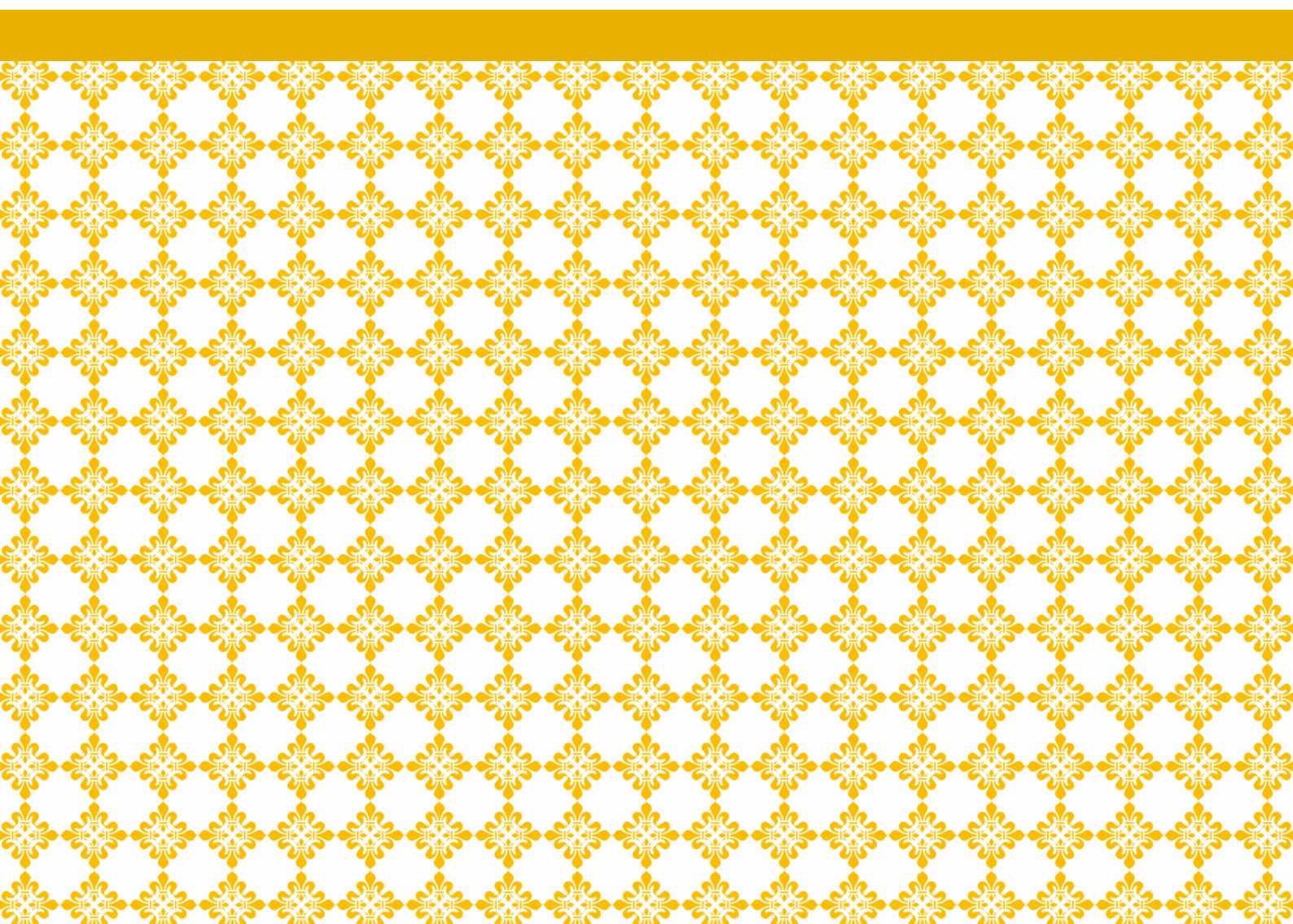

Slutrapport från demokrati- och arvodesberedning 2026

Beslut, utvärdering och förbättringsåtgärder

ENKÖPINGS
KOMMUN

Dokumenttyp: Rapport

Beslutad av: Demokrati- och arvodesberedningen

Ansvarig funktion: Ledningsstöd

Ärendenummer: KS2025/657

Datum: 2026-04-23

Innehåll

1	Sammanfattning	4
2	Inledning.....	6
2.1	Bakgrund.....	7
2.2	Deltagare	7
2.3	Syfte.....	8
2.4	Metod	8
3	Genomförandeplan.....	10
3.1	Tema ett – Ungdomar	10
3.2	Tema två – Mellansvalsdemokrati	11
3.3	Tema tre – Politisk organisation	11
4	Resultat	14
4.1	Frågor som resulterade i fortsatt arbete i kommunen	14
4.1.1	Revidering av Regler för arvoden och ersättning till förtroendevalda	15
4.1.2	Revidering av Regler för partistöd	16
4.1.3	Revidering av Regler för ersättning till borgerliga begravnings- och vigselförrättare	16
4.1.4	Revidering av krisledningsnämndens reglemente	16
4.1.5	Revidering av reglemente för kommunstyrelsen, miljö- och byggnadsnämnden, socialnämnden, tekniska nämnden, upplevelsenämnden, utbildningsnämnden och vård- och omsorgsnämnden.....	17
4.2	Frågor som inte resulterade i något fortsatt arbete i kommunen	18
4.2.1	Kommunstyrelsens arbetssätt	20
5	Utvärdering och förslag på förbättringsåtgärder	21
6	Bilagor	23

1 Sammanfattning

Enköpings kommun har inför varje ny mandatperiod genomfört en översyn av demokratifrågor och regler för arvoden till politiker. Inför valet 2026 tillsattes en tillfällig fullmäktigeberedning med representanter från samtliga partier samt en ordförande. Syftet var att utreda, diskutera och föreslå förändringar för att stärka den lokala demokratin och förbättra arbetsformerna i kommunen.

Eftersom fullmäktige inte fastställde någon genomförandeplan för uppdraget har beredningen arbetat utifrån en egen genomförandeplan. Planen var uppdelad i tre teman: ungdomar, mellansvalsdemokrati och politisk organisation. Arbetet bedrevs med regelbundna möten och underlagsmaterial från förvaltningen. Diskussionerna var lösningsfokuserade, även om politiska skiljelinjer ibland kvarstod. Nedanstående frågor ledde till konkreta beslutsförslag till kommunfullmäktige. Dock är inte alla överens om alla förslag, men avvikande meningar kommer framgå i respektive ärende i ordinarie beredningsprocess.

- **Övergripande demokratiarbete:** Flera synpunkter, särskilt kring ungdomars delaktighet, medborgarnas insyn och kommunstyrelsens råd, överlämnas till kommunstyrelsen för vidare utredning i det pågående demokratiarbetet.
- **Revidering av Regler för arvoden och ersättning till förtroendevalda:** Uppdatering av arvoden och ersättningar för förtroendevalda.
- **Revidering av Regler för partistöd:** Revidering av partistödssumman till partierna.
- **Revidering av Regler för ersättning till borgerliga begravnings- och vigselförrättare:** Tillagt ett stycke om att ersättning för förlorad arbetsförtjänst kan erhållas.
- **Revidering av krisledningsnämndens reglemente:** Sammansättningen bör vara samma som för kommunstyrelsen. Målet är att samma personer ingår i båda organen för ökad beredskap och tydlighet.
- **Revidering av reglemente för kommunstyrelsen, miljö- och byggnadsnämnden, socialnämnden, tekniska nämnden, upplevelsenämnden, utbildningsnämnden och vård- och omsorgsnämnden:** Nämnderna ska själva välja ordförande i sina utskott. Ansvar för arbetslöshetsnämnden rekommenderas flyttas från socialnämnden till kommunstyrelsen för att få ett mer strategiskt och samordnat grepp om arbetsmarknadsfrågorna. Alla arbetsutskott behöver tydliggöra sina arbetsformer, bland

annat genom att protokollföra sina möten för ökad transparens och enhetlighet.

Beredningen konstaterar att forumet för diskussion varit värdefullt, men att tidsramen varit utmanande. Alla frågor har inte kunnat utredas tillräckligt djupt. Därför föreslås att det tas fram tydligare rutiner för hur oenighet hanteras samt att arbetet i framtida beredningar planeras bättre.

2 Inledning

Jag vill börja med att tacka Kommunfullmäktiges ordförande och hela fullmäktige för förtroendet att leda Demokrati- och arvodesberedningen.

Ett stort tack till alla partierna, då ni valde att utse er gruppleddare till deltagare, vilket underlättat vårt arbete.

Det sista tacket är till vårt tjänstemannastöd, Johanna Sköld och Raine Katajamäki, som gjort ett enastående arbete. Utan dem hade det blivit ett tomt A4.

Arbetet startade direkt efter Kommunfullmäktiges beslut, i april 2025. Ett inspel från beredningen är att det verkligen var i sista minuten som uppdraget kom. Uppdraget var brett satt, vilket skapade extra arbetsuppgifter till gruppen, men gav samtidigt möjligheten för partierna/gruppleddarna att själva sätta agendan för arbetet, vilket var gynnsamt.

Dialogen har varit mycket bra och konstruktiv, även om olika partier i olika frågor hade ett lite för snävt förhandlingsutrymme. Jag hoppas att alla gruppleddare tar med sig denna positiva erfarenhet och odlar och vårdar den framöver. Dialog är positivt, speciellt i informella möten, oavsett fråga och det gynnar er alla och i slutänden alla oss Enköpingsbor.

Tiden har varit begränsad och förändring av hela organisationens demokratiarbete är mycket stort, vilket har föranlett oss att göra medskick till det arbete som pågår, för fortsatt utredning.

Jag har två medskick i samband med det arbetet. Bättre att göra något litet än inget av allt. Good enough istället för top notch. Det andra medskicket är att genomföra det ni beslutar.

Det är också mycket positivt att det finns en enighet om att se över hela den politiska kostnaden och att beredningen föreslår en speciell utredning om hur framtidens finansiering av den politiska delen av kommunens organisation ska ske och beredningen rekommenderar att den kommer igång tidigt under nästa mandatperiod.

Jag önskar nästa styre lycka till med att ta tillvara den breda vilja som kommunens gruppleddare kommit överens om. Tack för ert tålamod med en ringrostig ordförande.

Ingvar Smedlund.

2.1 Bakgrund

Under flera mandatperioder har Enköpings kommun arbetat med att inför varje val genomföra en demokrati- och arvodesöversyn som innebär att ett antal utvalda politiker diskuterar vad som behöver utvecklas, utredas och förhoppningsvis beslutas om på kommunfullmäktige inför kommande mandatperiod. Detta för att utveckla den lokala demokratin och arbetssätten i Enköpings kommun. Därför beslutade kommunfullmäktige den 11 mars 2025, § 38 att:

1. tillsätta en tillfällig fullmäktigeberedning för översyn av demokratifrågor och av regler för arvoden och ersättning till förtroendevalda,
2. den tillfälliga fullmäktigeberedningen ska bestå av en ledamot från varje parti i kommunfullmäktige
3. utöver partiernas representanter ska beredningen ha en egen ordförande,
4. Kommunledningsförvaltningen enhet för utredning och kommunarkiv bistår beredningen i utredningsarbetet
5. en kommunsekreterare ska bistå med framtagandet av sammanträdeskallelser och protokoll för beredningen,
6. kostnaderna som föranleds av beredningen finansieras med kommunfullmäktiges budget.

Demokrati- och arvodesberedningen startade sitt arbete nästintill direkt med ett första sammanträde den 10 april 2025. Fokus under de första träffarna var att ta fram en genomförandeplan för att tillsammans veta vad demokrati- och arvodesberedningen skulle undersöka, utreda och diskutera.

Inför år 2026 beslöt kommunfullmäktige i kommunstyrelsens nämndplan att ett av nämndens utvecklingsmål för grunduppdraget är att stärka den kommunala demokratin. Kommunstyrelsen har med andra ord ett uppdrag att utveckla demokratin i kommunen men beredningen vill ändå lämna vissa synpunkter som kan tas i beaktandet i det fortsatta arbetet.

2.2 Deltagare

Kommunfullmäktige beslutade att Ingvar Smedlund skulle leda arbetet med demokrati- och arvodesberedningen. Deltagarna i demokrati- och arvodesberedningen var därutöver representerade genom gruppledarna i kommunfullmäktige:

- Josephine Närholm, representant för Moderaterna
- Tuija Rönneback, representant för Nystart Enköping
- Ulrika Ornbrant, representant för Centerpartiet
- Per Elfving, representant för Kristdemokraterna
- Kenneth Hällbom, representant för Miljöpartiet
- Svante Forslund, representant för Liberalerna
- Linda Johansson, representant för Socialdemokraterna
- Sverker Scheutz, representant för Vänsterpartiet
- Benjamin Albertsson, representant för Sverigedemokraterna.

Utöver det politiska företrädarna har strategisk utredare Raine Katajamäki och kommunsekreterare Johanna Sköld varit ett stöd för demokrati- och arvodesberedningens löpande arbete. Vid behov har ytterligare tjänstepersoner deltagit vid utredningen på utvalda frågor i genomförandeplanen.

2.3 Syfte

Syftet med demokrati- och arvodesberedningen var att undersöka, utreda och föreslå kommunfullmäktige att besluta om eventuellt någon ny ordning inför ny mandatperiod.

Eftersom kommunfullmäktige inte beslutade om en genomförandeplan har demokrati- och arvodesberedningen beslutat om en egen genomförandeplan som framkommer under rubriken 3. Genomförandeplan.

2.4 Metod

Demokrati- och arvodesberedningen har träffats ungefär en gång i månaden. Arbetsformerna har liknat de som gäller för en nämnd eller styrelse med kallelse och minnesanteckningar. Dock har ingenting under arbetets gång varit offentligt eftersom materialet varit arbetsmaterial under beredningens gång.

Under sammanträdet har demokrati- och arvodesberedningen fått en kallelse med dagordningspunkter tillsammans med underlag, oftast innehållande ett PM som förvaltningen tagit fram. Dessa har oftast

diskuterats flertalet gånger innan ett beslut fattats. Dessa beslut har sedan använts som grund för slutrapporten och övriga ärenden.

3 Genomförandeplan

Demokrati- och arvodesberedningen beslutade om sin egen genomförandeplan den 19 maj 2025, § 20. Genomförandeplanens struktur var att ställa öppna frågor som antingen förvaltningen fick ta fram underlag på eller för möjligheten för demokrati- och arvodesberedningen att diskutera frågan.

Genomförandeplanen utgick från tre olika teman, tillsammans med ett antal frågor kopplat till varje tema och eventuellt en beskrivande text vad frågan innebar.

3.1 Tema ett – Ungdomar

Nedan följer punkter som har hanterats under temat ungdomar:

1. Hur kan skolan användas för att inkludera ungdomar i kommunens demokratiarbete?

Skolan är en viktig fysisk plats eftersom alla barn och unga är samlade där. Utöver det har rektor, lärare och elevkåren en viktig roll för möjliggörande till påverkan och delaktighet.

2. Hur vill ungdomar vara engagerade i demokratin?

Viktigt att lyssna in hur och i vad ungdomar vill vara engagerade i.

3. Hur kan kommunen samordna ungdomarnas delaktighet i demokratin?

Det finns flertalet verksamheter som idag arbetar med och för ungdomar. Hur kan kommunens verksamheter organisera och samordna ungdomars engagemang samt delaktighet på ett enkelt sätt?

4. Är insynsplatser för ungdomar i kommunen en bra åtgärd?

Finns det möjlighet att skapa en plats där ungdomar får sitta och lyssna på diskussionen vid kommunens sammanträde. Om ett ungdomsråd skapas så kanske ungdomsrådet kan få en insynsplats.

3.2 Tema två – Mellansvalsdemokrati

Nedan följer punkter som har hanterats under temat mellansvalsdemokrati.

1. Kan det skapas demokratisk delaktighet via digitala system?

Hur kan kommunen bäst använda digitala system för att skapa en systematisk dialog med större grupper av enköpingsbor.

2. Hur vill Enköpingsborna bli informerade om det stora och aktuella frågorna som kommunen ansvarar och arbetar med?

Det finns önskemål om snabbare och tydligare information kring vad som sker i Enköpings kommun.

3. Vilka sätt finns det för att få med kransortsperspektivet och i vilka frågor?

3.3 Tema tre – Politisk organisation

Nedan följer punkter som har hanterats under temat politisk organisation:

1. Bör PLEX bli en nämnd?

Finns det förutsättningar för att PLEX ska bli nämnd? Vad är för- och nackdelar för att göra PLEX till nämnd istället för ett utskott till kommunstyrelsen.

2. Bör arbetsutskott i nämnder avvecklas eller utvecklas?

I dagsläget arbetar arbetsutskott på olika sätt, vilket skapar en otydlighet i den politiska organisationen. Om arbetsutskott ska fortsätta finnas bör diskussion föras om dessa möten ska vara protokollförda. Ett fokusområde bör vara på kommunstyrelsen (KS) och dess utskott för att möjligare att fler får samma information. Kan KS/KSAU arbeta på annat sätt genom att t.ex. skapa ett informationsmöte och ett beslutsmöte.

3. Bör kommunens sammanträden vara stängda istället som för dagens öppna sammanträden?

Sedan 2011 har kommunens sammanträden varit öppna för allmänheten att lyssna på. Finns det skäl att se över detta?

4. Hur ska kommunens inkallelseordningar utformas vid avhopp från partier?

Hur hanterar andra kommuner inkallelseordningar vid avhopp från partier? Kan ett styrdokument tas fram som styr detta?

5. Omval för nämnder och bolag varje år?

Går det att genomföra val till bolag och nämnder för varje år.

6. Borde ett interreligiöst råd genomföras i Enköping och i så fall hur?

Ett interreligiöst råd innebär att representanter från olika trossamfund tillsammans med kommunen träffas regelbundet för fördjupad samverkan.

7. Var ska ansvaret för arbetsmarknadsfrågor finnas?

Under vilket nämnd bör ansvaret för arbetsmarknadsfrågor finnas?

8. Bör kommunstyrelsens råd utvecklas eller avvecklas?

I dagsläget arbetar kommunstyrelsens råd på olika sätt, samt fokuserar på flera olika sakfrågor. Kan alla råden exempelvis skapa ett gemensamt folkhälsoråd?

9. Kan kommunen ha egna sakkunniga biträden (yrkesrevisorer)?

Kan kommunrevisionen anställa kommunala sakkunniga biträden istället för extern revisionsbyrå? Detta ska samrådats med kommunrevisionen.

10. Se över arvodesregler för förtroendevalda

Arvodesberedningens uppdrag är att se över reglerna för arvoden och ersättningar och formulera eventuella ändringsförslag. Utöver det bör regler för partistöd och regler för ersättning till borgerliga begravnings- och vigselförrättare ses över.

Hur många kommunalråd och/eller politiska sekreterare ska finnas i kommunens organisation?

Utöver att titta på antalet kommunalråd/politiska sekreterare bör utredningen titta på vad kommunråd/politiska sekreterare ska arbeta med.

11. Hur ska kommunens nämndsorganisation se ut?

Bör kommunens nämndsorganisation förändras genom att ta bort eller slå ihop några nämnder. Ett medskick är att tänka på är att

kommunfullmäktige kommer utökas till 61 ledamotsplatser från dagens 51 ledamotsplatser.

12. Hur ska bolagens och förbundens styrelsens sammansättning vara utformad?

Bör ersättarplatser tas bort?

4 Resultat

Vid närmare utredning av det tematiska frågor och deras underfrågor som demokrati- och arvodesberedningen bestämt sig för att utreda, har det visat att vissa frågor är sammanlänkande med varandra och med pågående arbete i kommunen. Därför lägger demokrati- och arvodesberedningen fram följande sammantagna bedömningar uppdelat enligt följande:

- Frågor som resulterade i fortsatt arbete i kommunen.
- Frågor som inte resulterade i något fortsatt arbete i kommunen.

Av barnkonventionen följer att vid alla åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Det kan generellt konstateras att resultatet av beredningens arbete berör barn och unga i olika grader. Förslag gällande regler för arvoden och ersättningar samt förslag som handlar om ändringar i reglementen bedöms inte ha några konsekvenser för barn och unga. Förslagen som handlar om att skapa tydligare struktur för kommunens demokratiarbete bedöms ha särskilda positiva effekter just för barn och ungas möjlighet att delta i kommunens verksamhet.

4.1 Frågor som resulterade i fortsatt arbete i kommunen

I följande stycke presenteras de frågeställningar som har lett fram till ett beslutsförslag till kommunfullmäktige. Fem olika ärenden kommer skickas vidare till kommunstyrelsen för vidare beredning inför beslut i kommunfullmäktige, utöver denna slutrapport. De fem olika ärenden är följande:

1. Revidering av Regler för arvoden och ersättning till förtroendevalda.
2. Revidering av Regler för partistöd.
3. Revidering av Regler för ersättning till borgerliga begravnings- och vigselförrättare.
4. Revidering av krisledningsnämndens reglemente.
5. Revidering av reglemente för kommunstyrelsen, miljö- och byggnadsnämnden, socialnämnden, tekniska nämnden, upplevelsenämnden, utbildningsnämnden och vård- och omsorgsnämnden.

4.1.1 Revidering av Regler för arvoden och ersättning till förtroendevalda

Arbetet med översynen av Regler för arvoden och ersättningar till förtroendevalda inleddes med att tjänstepersoner, kommunsekreterare och lönepartner genomförde en övergripande översyn av dokumentet. Därefter fick de politiska partierna möjlighet att lämna skriftliga synpunkter som sammanställdes inför diskussion på sammanträdena.

Efter flera diskussionen har demokrati- och arvodesberedningen nu tagit fram ett förslag som sänds till kommunstyrelsen för vidare beredning inför beslut i kommunfullmäktige.

Det huvudsakliga förändringar i dokumentet från demokrati- och arvodesberedningen är följande:

- Dokumentets struktur har setts över och förtydligats genom att avsnitt flyttats och ordnats om för att göra innehållet mer lättläst.
- En enskild förtroendevald kan som högst erhålla fasta månadsarvoden motsvarande 70 procent av grundarvodet per månad.
- Vissa procentsatser för månadsarvoderade har korrigerats.
- Om någon annan än ordförande, vice ordförande eller andre vice ordförande i kommunstyrelsen eller en nämnd utses till ordförande i ett utskott utgår arvode.
- Förändringar av gruppledarens arvode.
- Reglerna har förtydligats för situationer där två kommunrevisionsgrupper arbetar parallellt, vilket innebär att endast ett arvode utgår om en person är vald i båda grupperna.
- Förutsättningar för när sammanträdesarvode ska utgå har förtydligats.
- Begränsning av hur mycket sammanträdesarvode en förtroendevald kan få per dag har tagits bort.
- Avsnitten om ersättning för förlorad arbetsinkomst har förtydligats.
- Ett tillägg har införts som innebär att förtroendevalda kan få busskort i stället för att enbart få ersättning mot kvitto vid resor med kollektivtrafik.
- Ett nytt stycke har lagts till som möjliggör ersättning för särskilda kostnader för förtroendevalda med funktionsnedsättning.
- Yrkande om ersättning ska göras inom fyra månader, förutom gällande ersättning för semesterersättning och ersättning för förlorad arbetsinkomst för egenföretagare och vissa andra med passiv inkomst.

4.1.2 Revidering av Regler för partistöd

Arbetet med översynen av Regler för partistöd, som demokrati- och arvodesberedningen tolkade ingick i uppdraget att se över Regler för arvoden och ersättningar till förtroendevalda, inleddes med att tjänstepersoner, kommunsekreterare och lönepartner, genomförde en övergripande översyn av dokumentet. Därefter fick de politiska partierna möjlighet att lämna skriftliga synpunkter som sammanställdes inför diskussion på sammanträdena.

Efter flera diskussioner har demokrati- och arvodesberedningen kommit fram till i ett förslag som nu sänds vidare till kommunstyrelsen för vidare beredning inför beslut i kommunfullmäktige.

Det huvudsakliga förändringar i dokumentet från demokrati- och arvodesberedningen är att dokumentet har klarspråkats och ersättningsnivåerna har sänkts.

4.1.3 Revidering av Regler för ersättning till borgerliga begravnings- och vigselförrättare

Demokrati- och arvodesberedningen föreslår att möjligheten för att kunna begära ersättning för förlorad arbetsförtjänst ska gälla för borgerliga begravnings- och vigselförrättare.

4.1.4 Revidering av krisledningsnämndens reglemente

I Reglemente för Krisledningsnämnden i Enköpings kommun står att krisledningsnämnden består av sju (7) ledamöter och sju (7) ersättare. Det har framkommit önskemål att krisledningsnämnden bör bestå av samma individer som i kommunstyrelsen, eftersom i händelse av kris går krisledningsnämnden in men i händelse av höjd beredskap så kliver kommunstyrelsen in, i enlighet med 3 kap. 2 § lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Därför föreslår demokrati- och arvodesberedningen att krisledningsnämndens reglemente uppdateras så det blir samma antal ledamöter och ersättare i kommunstyrelsen, vilket i sin tur innebär att det finns möjlighet att kommunstyrelsen och krisledningsnämnden består av samma personer.

Eftersom krisledningsnämndens ledamöter och ersättare enligt 6 kap. 16 § kommunallagen (2017:725) ska väljas av kommunfullmäktige går det inte att i ett reglemente fastställa att det är samma personer i krisledningsnämnden och kommunstyrelsen. Därför är demokrati- och arvodesberedningens uppmaning att inför val till krisledningsnämnden ska samma personer väljas till de båda organen.

4.1.5 Revidering av reglemente för kommunstyrelsen, miljö- och byggnadsnämnden, socialnämnden, tekniska nämnden, upplevelsenämnden, utbildningsnämnden och vård- och omsorgsnämnden

Demokrati- och arvodesberedningen föreslår förändringar i reglementen utifrån tre olika teman: flytt av arbetslöshetsnämnden, arbetsutskottens arbetsformer samt val av ledamöter och ordförande till utskotten.

4.1.5.1 Flytt av arbetslöshetsnämnden

Det ska enligt nuvarande lagstiftning finnas en arbetslöshetsnämnd i varje kommun som har i uppdrag att förebygga och minska arbetslöshet, samordna stödinsatser och samarbeta med andra aktörer. I Enköping flyttades arbetsmarknadsenheten och ansvaret för arbetslöshetsnämnden 2024 från Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden till Socialnämnden.

Socialnämndens arbete med arbetslöshetsnämnden fungerar väl enligt socialförvaltningens chef. Dock så finns det fler fördelar med att enbart flytta arbetslöshetsnämnden till kommunstyrelsen, eftersom det skulle kunna bidra till ett mer strategiskt och bredare perspektiv, till exempel samverkan med näringsliv.

Därför föreslår demokrati- och arvodesberedningen att arbetslöshetsnämnden flyttas från socialnämndens ansvar till kommunstyrelsens ansvar.¹

¹ Se mer detaljer i bilaga 3, *PM - Arbetslöshetsnämnd*

4.1.5.2 Arbetsutskottets arbetsformer behöver förtydligas

Demokrati- och arvodesberedningen har diskuterat om arbetsutskotten bör avvecklas eller utvecklas. Beredningen kom fram till att utskotten bör finnas kvar i den struktur som gäller i dag.

Samtidigt föreslår demokrati- och arvodesberedningen att samtliga arbetsutskott i kommunen ska protokollföra sina sammanträden. Syftet är att skapa en mer enhetlig struktur och göra det lättare att följa arbetet i nämndernas arbetsutskott. Det bidrar också till ökad insyn i vilka förändringar utskotten gör i beslutsunderlag samt vilka förslag till beslut som tas fram. Utöver det behöver arbetsutskottens arbetsformer kring kallelse, sammanträde på distans, närvarorätt, förhinder, avbruten tjänstgöring, ersättarnas tjänstgöring och jäv tydliggöras i reglementen.

4.1.5.3 Val av ledamöter och ordförande till utskotten

I vissa av nämndernas reglementen står det att nämndens ordförande ska vara ordförande i utskottet. Utöver det står det i kommunstyrelsens reglemente att kommunstyrelsens personalutskott (KSPU) ska bestå av kommunstyrelsens presidium.

Enligt 6 kap. 42 § kommunallag (2017:725) ska en nämnd välja utskott bland ledamöterna och ersättarna i nämnden. Kommunfullmäktige får inte begränsa nämndens valfrihet genom att i nämndens reglemente ange att nämndens ordförande ska vara ordförande i utskottet eller vilka ledamöter som ska sitta i ett visst utskott.

Demokrati- och arvodesberedningen föreslår därför att skrivningen om att nämndens ordförande ska vara ordförande i utskottet och att KSPU ska bestå av kommunstyrelsens presidium tas bort från nämndernas reglementen. Detta innebär att nämnden själv väljer utskottets medlemmar och presidiet, vilket innebär att nämnden kan välja samma ordförande till utskottet som nämnd och även välja kommunstyrelsens presidium till KSPU.

4.2 Frågor som inte resulterade i något fortsatt arbete i kommunen

Demokrati- och arvodesberedningen beslutade att följande punkter inte resulterade i något fortsatt arbete i kommunen:

- Är insynsplatser för ungdomar i kommunen en bra åtgärd?

Av bestämmelserna i 4 kap. 1 § 1 och 2 st. kommunallagen framgår att för att någon ska kunna ges en insynsplats krävs att personen är förtroendevald. För att bli förtroendevald krävs enligt 4 kap. 3 § kommunallagen att personen har rösträtt, vilket utesluter alla som inte fyllt 18 år senast på valdagen. Åtgärden skulle därmed gälla en för liten del av målgruppen för att kunna anses vara motiverad.

- Bör PLEX bli en nämnd?

Av diskussioner som förts om de utmaningar som PLEX-utskottet står inför är det oklart om de skulle lösas genom att utskottet blev en nämnd. I stället ska en intern diskussion föras inom utskottet för hur utmaningarna ska lösas.

- Hur ska kommunens inkallelseordningar utformas vid avhopp från partier?

Frågan stryks då den bedöms bättre hanteras inom valberedningen.

- Omval för nämnder och bolag varje år?

Beredningen beslutar att frågan stryks.

- Kan kommunen ha egna sakkunniga biträden (yrkesrevisorer)?

Frågan bedöms bättre utredas vidare på gruppledarnas möten och kommunfullmäktiges presidium.

- Hur ska kommunens nämndsorganisation se ut?

Det finns inget förslag till förändring och därför stryks frågan, förutom vad gäller flytten av arbetslöshetsnämnden från socialnämnden till kommunstyrelsen.

- Hur ska sammansättning i bolag och förbund vara utformad?

Det råder delad uppfattning inom demokrati- och arvodesberedning huruvida politiskt sakkunniga ska tillsättas i bolagsstyrelserna eller inte. Partierna utser själva sin politiska företrädare i bolag och förbund idag. Därför avslutas frågan eftersom de politiska partierna själva väljer vem som representerar partiet i bolag och förbund.

- Bör kommunens sammanträden vara stängda i stället som för dagens öppna sammanträden?

Det råder delade meningar om kommunens sammanträden i grunden bör vara stängda, i stället som för dagens system där nämnderna själva avgör. På grund av det beslutade demokrati- och arvodesberedningen att inte föreslå några förändringarna i nuvarande reglementen.

- Möjlighet till medborgardialogs- och/eller kransortsbudget i kommunens budget.

Det finns inga hinder att besluta om en summa till medborgardialogs- och/eller kransortsbudget i kommunfullmäktiges långsiktiga plan eller årsplan med budget. Därför krävs inget aktiv åtgärd för kommunens fortsatta arbete kring frågan.

4.2.1 Kommunstyrelsens arbetssätt

För att oppositionspartierna ska kunna ta del av information kopplade till beslutsunderlag på väg till kommunstyrelsen har det under innevarande mandatperiod genomförts förändringar i kommunstyrelsens arbetsutskotts arbetsformer. Sammantaget bedöms emellertid arbetsformerna i kommunstyrelsens arbetsutskott fortfarande inte vara tillfredsställande. Därför vädjar demokrati- och arvodesberedningen om att detta särskilt beaktas inför nästa mandatperiod.

5 Utvärdering och förslag på förbättringsåtgärder

Vid de avslutande mötena gjorde demokrati- och arvodesberedningen en utvärdering över hur arbetet har genomförts och vilka lärdomar kan dras inför framtida beredningar.

Inledningsvis kan konstateras att en fullmäktigeberedning skiljer sig väsentligt från andra beslutande organ såsom kommunstyrelsen eller nämnder. Beredningens uppdrag har varit att identifiera, analysera och bereda olika utvecklingsfrågor. Denna arbetsform har främjat ett lösningsfokuserat och öppet arbetssätt. Ledamöterna i beredningen har vidare uppskattat att det funnits ett forum där demokratifrågor har kunnat diskuteras ur olika perspektiv.

När det gäller beredningens sammansättning har det varit positivt att gruppledarna deltagit i beredningens arbete. Detta har underlättat informationsöverföringen till respektive partigrupper och bidragit till en god förankring av diskussionerna. Det har även varit en fördel att samma beredning varit verksam under hela processen eftersom detta har skapat kontinuitet i arbetet. En nackdel i detta upplägg har dock varit att mycket av arbetet har fokuserat på arvodesfrågorna, medan demokratifrågorna fått mindre utrymme. Denna något ojämna fokus mellan demokrati- respektive arvodesfrågor hade kunnat motivera att arbetet fördelas i två separata beredningar.

Det har inte alltid varit möjligt för ledamöterna att uppnå enighet i alla frågor, vilket är naturligt. I de situationer där alla argument har lagts fram och meningsskiljaktigheterna kvarstår, finns ett behov av att tydliggöra hur fullmäktigeberedningen bör hantera dessa situationer. En möjlighet är att genomföra en omröstning där varje ledamot har en röst och ordföranden har utslagsröst. En annan möjlighet är att likställa förfarandet med kommunala samrådsprocesser, där olika synpunkter och argument antecknas i protokollet. Därefter kan kommunstyrelsen, om så krävs, utarbeta ett förslag till beslut inför kommunfullmäktige.

En återkommande utmaning för både denna och tidigare beredningar har varit tidsaspekten. Som framgår av slutrapporten har beredningen hanterat flera olika frågor, men ett års arbete har inte varit tillräckligt för att ge utrymme för tillräckligt djupa utredningar i samtliga ärenden. Exempel på sådana frågor var frågan om antalet kommunalråd och frågan om det ska finnas politiska sekreterare i kommunens organisation.

Mot denna bakgrund konstaterar beredningen att det ställs höga krav på planering inför tillsättandet av framtida beredningar. Detta är särskilt viktigt när beredningen arbetar med större förändringar av arvodesregler eller med frågor som kräver nämndremiss.

Det har även diskuterats om det är ändamålsenligt att tillsätta fullmäktigeberedningar för att hantera de typer av frågor som denna beredning arbetat med. Vissa ledamöter menar att det är viktigt att överväga hur mycket arbete och energi som ska läggas ner på beredningens arbete eftersom den politiska majoriteten efter valet ändå kan fatta andra beslut. Samtidigt har det påpekats att det inom ramen för det ordinarie kommunala arbetet sällan finns tid för de fördjupade diskussionerna som kunnat föras i beredningen. Beredningen har därför utgjort ett värdefullt forum för sådana dialoger och av denna orsak ser flera ledamöter positivt på att det finns en beredning även under nästa mandatperiod.

6 Bilagor

Bilaga 1: Kommunstyrelsens råd i ljuset av kommungemensamt demokratiarbete, daterad 2026-04-23

Bilaga 2: PM - Mellansvalsdemokrati, daterad 2025-07-15

Bilaga 3: PM – Arbetslöshetsnämnd, daterad 2025-09-10